

Tăng trưởng 10% trở lên và tư duy phát triển mới

08:02 27/03/2026

Phát biểu bế mạc Hội nghị Trung ương lần thứ 2 khóa XIV của Tổng Bí thư Tô Lâm không chỉ khép lại một hội nghị, mà còn gợi mở một cách tiếp cận mới về đường hướng phát triển. Ở đó, mục tiêu tăng trưởng hai con số không được đặt ra như một sức ép chỉ tiêu đơn thuần, mà được đặt trong một chỉnh thể rộng hơn: nền tảng chính trị vững, thể chế tốt hơn, quản trị hiện đại hơn, bộ máy hiệu quả hơn và năng lực quốc gia mạnh hơn.

Phát biểu bế mạc Hội nghị Trung ương lần thứ 2 khóa XIV, Tổng Bí thư Tô Lâm nêu rõ: Chúng ta không chấp nhận tăng trưởng thấp. Phải kiên trì thực hiện mục tiêu tăng trưởng kinh tế cao, bền vững, thực chất - Ảnh VGP/Đức Tuấn

Khi tăng trưởng được nhìn từ góc độ ấy, hai con số không còn chỉ là tham vọng kinh tế, mà trở thành bài toán của tư duy phát triển.

Tăng trưởng hai con số: Không chỉ là câu chuyện của kinh tế

Điểm rất đáng chú ý trong phát biểu bế mạc Hội nghị Trung ương 2 là cách Tổng Bí thư không tách tăng trưởng ra thành một câu chuyện riêng của kinh tế, càng không xem đó chỉ là nhiệm vụ của Chính phủ hay của các bộ ngành làm kinh tế. Ông bắt đầu từ công tác chính trị, tư tưởng trong Đảng, từ yêu cầu kiên định nền tảng, kiên định đường lối đổi mới, kiên định các nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Đảng, rồi từ đó mới chuyển sang mục tiêu tăng trưởng hai con số và những đòi hỏi cải cách về quản trị, bộ máy, phân quyền, kiểm soát quyền lực. Cách đặt vấn đề ấy cho thấy một thông điệp rất rõ: muốn đi nhanh hơn thì trước hết tư thế phải vững hơn.

Nói như vậy để thấy rằng, tăng trưởng cao không thể chỉ được hiểu là huy động thêm vốn, mở thêm dự án, đẩy mạnh thêm đầu tư công hay tìm kiếm thêm thị trường xuất khẩu. Tất cả những việc ấy đều quan trọng, nhưng ở tầng sâu hơn, tăng trưởng là kết quả tổng hợp của chất lượng lãnh đạo, của độ ổn định về chính trị, của sự rõ ràng về đường hướng, của năng lực tổ chức thực hiện và của niềm tin xã hội. Nếu nền tảng ấy không vững, thì ngay cả khi tăng trưởng có thể đạt được trong ngắn hạn, nó cũng khó bền, khó lan tỏa và càng khó chuyển hóa thành sức mạnh dài hạn của quốc gia.

Chính ở điểm này, phát biểu của Tổng Bí thư cho thấy một chuyển động rất đáng chú ý trong tư duy phát triển. Trong nhiều năm, chúng ta thường bàn nhiều về "động lực tăng trưởng", nhưng ít khi đặt câu hỏi đủ sâu về "nền của tăng trưởng". Phát biểu lần này gợi ra một cách nhìn khác: nền chính trị- tư tưởng, nền thể chế và nền quản trị không đứng ngoài tăng trưởng, mà chính là điều kiện để tăng trưởng diễn ra một cách bền vững và có chất lượng. Muốn đi nhanh mà không lạc hướng, trước hết phải có một điểm tựa đủ vững. Và "Bốn kiên định" trong phát biểu bế mạc không chỉ mang ý nghĩa chính trị, mà còn chính là thiết kế của điểm tựa đó.

Vì vậy, điều mới không nằm ở chỗ chúng ta nêu ra một mục tiêu cao hơn, mà ở chỗ mục tiêu ấy được đặt vào đúng vị trí của nó: là hệ quả của một mô hình phát triển được thiết kế tốt hơn, chứ không phải sản phẩm của tư duy nóng vội. Tăng trưởng, nhìn theo tinh thần phát biểu này, không phải là cuộc chạy đua về tốc độ đơn thuần. Đó là một bài toán về quản trị quốc gia.

Nền chính trị- tư tưởng, nền thể chế và nền quản trị không đứng ngoài tăng trưởng, mà chính là điều kiện để tăng trưởng diễn ra một cách bền vững và có chất lượng

Tăng trưởng có nguyên tắc

Trong bài phát biểu bế mạc, Tổng Bí thư nói rất rõ: "Chúng ta không chấp nhận tăng trưởng thấp", đồng thời nhấn mạnh phải kiên trì mục tiêu tăng trưởng kinh tế cao, bền vững, thực chất. Nhưng điều làm nên chiều sâu của thông điệp không chỉ nằm ở mệnh đề quyết tâm ấy. Điều quan trọng hơn là ngay sau đó, ông đặt ra bốn nguyên tắc cốt lõi: tăng trưởng phải thực chất; phải giữ ổn định kinh tế vĩ mô, kiểm soát lạm phát, bảo đảm các cân đối lớn; phải sử dụng hiệu quả các nguồn lực; và phải bảo đảm thành quả tăng trưởng phục vụ lợi ích của nhân dân, gắn với công bằng xã hội.

Đây có thể xem là phần "định nghĩa lại" hoặc mở rộng khái niệm tăng trưởng cao, bền vững. Bởi lẽ, tăng trưởng 10% trở lên tự nó không nói lên điều gì nếu không trả lời được những câu hỏi căn cốt: tăng trưởng bằng gì, tăng trưởng như thế nào, tăng trưởng có thực chất hay không, tăng trưởng có làm xói mòn nền tảng tương lai hay không, và thành quả tăng trưởng cuối cùng có nâng cao đời sống người dân hay không. Chính vì thế, khi phát biểu nhấn mạnh rằng mỗi phần trăm tăng trưởng GDP phải chứa đựng hàm lượng tri thức và giá trị gia tăng cao hơn, đó không còn là câu chuyện của tăng trưởng theo chiều rộng. Đó là lời hiệu triệu cho một mô hình tăng trưởng mới dựa trên năng suất, tri thức, công nghệ và đổi mới sáng tạo.

Điều này rất quan trọng đối với giai đoạn hiện nay. Bởi nếu vẫn phát triển theo quán tính cũ, vẫn dựa nhiều vào mở rộng đầu vào, khai thác tài nguyên, tăng vốn đầu tư nhưng hiệu quả thấp, gia công với giá trị gia tăng mỏng, thì rất khó có thể duy trì tốc độ cao trong thời gian dài. Mục tiêu hai con số, nếu có ý nghĩa thực sự, phải đi cùng một sự thay đổi về chất của mô hình tăng trưởng. Nói cách khác, bài toán không nằm ở con số, mà nằm ở cấu trúc tạo ra con số ấy.

Tăng trưởng phải thực chất; phải giữ ổn định kinh tế vĩ mô, kiểm soát lạm phát, bảo đảm các cân đối lớn

Cũng vì vậy, phát biểu của Tổng Bí thư đặt ra một yêu cầu rất tỉnh táo: kiên quyết loại bỏ tư duy chạy theo thành tích. Đây là một nhắc nhở rất đáng suy ngẫm. Trong lịch sử phát triển của nhiều quốc gia, những giai đoạn tăng trưởng nóng nhưng kém chất lượng thường để lại cái giá rất đắt: bong bóng tài sản, nợ xấu, lãng phí nguồn lực, ô nhiễm môi trường, bất bình đẳng xã hội, và quan trọng hơn là sự suy yếu của niềm tin thể chế và chính nền tảng phát triển sẽ bị bào mòn từ bên trong.

Bởi vậy, chiều sâu của phát biểu bề mặt lần này nằm ở chỗ mục tiêu cao được đặt trong một khuôn khổ có kỷ luật. Tăng trưởng 10% trở lên không được tách khỏi ổn định vĩ mô. Hai con số không được tách khỏi hiệu quả phân bổ nguồn lực. Hai con số không được tách khỏi công bằng xã hội. Và đặc biệt, hai con số không được tách khỏi yêu cầu sớm xây dựng một nghị quyết về mô hình phát triển đất nước trong giai đoạn mới dựa trên khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số. Tổng Bí thư không nhìn tăng trưởng như một cú bứt phá cơ học của mô hình cũ, mà như kết quả của một mô hình mới. Tăng trưởng hai con số chỉ khả thi khi được nâng đỡ bởi một tư duy phát triển mới.

Tư duy phát triển mới: Bắt đầu từ thể chế và quản trị

Nếu phần về tăng trưởng cho thấy cái đích, thì phần về mô hình chính quyền địa phương 2 cấp và kiểm soát quyền lực cho thấy con đường để đi tới cái đích ấy. Đây cũng là phần rất "đắt" trong phát biểu bế mạc, bởi nó hé lộ một nhận thức ngày càng rõ của Trung ương: phát triển nhanh và bền vững không thể được tạo ra bởi một bộ máy chỉ biết quản lý sự vụ; nó đòi hỏi một bộ máy biết kiến tạo với tầm nhìn chiến lược, biết phục vụ, biết giải quyết vấn đề nhanh và biết chịu trách nhiệm.

Tổng Bí thư gọi mô hình chính quyền địa phương 2 cấp không chỉ là mô hình tổ chức hành chính mới, mà là "phương thức quản trị địa phương mới". Câu này rất đáng chú ý, vì nó chuyển trọng tâm từ "sắp xếp lại bộ máy" sang "thiết kế lại cách vận hành". Nếu chỉ dừng ở việc bỏ tầng nấc trung gian, sáp nhập đầu mối, tinh giản hình thức mà không đồng thời đổi mới cơ chế phân quyền, phân cấp, ủy quyền; không thiết kế lại quy trình xử lý công việc; không chuẩn hóa dữ liệu; không làm rõ trách nhiệm người đứng đầu; không chuyển mạnh từ hành chính quản lý sang hành chính phục vụ, thì hiệu quả cải cách sẽ rất hạn chế.

Mô hình tăng trưởng mới phải dựa trên năng suất, tri thức, công nghệ và đổi mới sáng tạo.

Nói cách khác, một bộ máy gọn hơn chưa chắc đã tốt hơn; chỉ khi vận hành tốt hơn thì cải cách mới có ý nghĩa. Tư duy phát triển mới, nhìn theo tinh thần bài phát biểu, là tư duy hiểu rằng bộ máy nhà nước không chỉ có chức năng quản lý

trật tự, mà còn phải trở thành nền tảng tổ chức cho phát triển. Một chính quyền địa phương tốt không phải là chính quyền ít đầu mối hơn trên giấy tờ, mà là chính quyền giải quyết công việc nhanh hơn, minh bạch hơn, phối hợp tốt hơn và làm cho người dân, doanh nghiệp hài lòng hơn trong thực tế. Không phải ngẫu nhiên mà phát biểu nhấn mạnh lấy sự hài lòng của người dân và doanh nghiệp làm thước đo thực chất, là tiêu chí cuối cùng để đánh giá thành công của mô hình này.

Đi cùng với đó là một tư duy rất đáng chú ý về phân quyền: giao quyền phải đi liền với giao nguồn lực, với nâng cao năng lực và với công cụ kiểm soát phù hợp. Đây là một nguyên tắc quản trị hiện đại. Bởi không thể giao thêm việc cho cấp xã mà không giao tương xứng về cơ chế, biên chế, ngân sách, dữ liệu, hạ tầng số và năng lực tổ chức thực hiện. Phát biểu lần này đã chỉ ra khá rõ nguyên tắc "giao quyền đến đâu, bảo đảm nguồn lực đến đó; phân cấp đến đâu, kiểm soát chặt chẽ đến đó; trao nhiệm vụ đến đâu, nâng cao năng lực tương ứng đến đó". Đó không chỉ là nguyên tắc của cải cách hành chính; đó là kim chỉ nam cho hành động, là nguyên tắc của phát triển có trách nhiệm.

Một chiều cạnh quan trọng khác là phần nói về kiểm tra, giám sát, kiểm soát quyền lực và phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Ở đây, điều sắc sảo của phát biểu là đặt yêu cầu này trong tổng thể phát triển nhanh và bền vững. Nghĩa là chống tham nhũng, lãng phí không chỉ để làm trong sạch bộ máy theo nghĩa đạo đức, mà còn để giải phóng nguồn lực, bảo vệ kỷ cương phát triển và tạo dựng niềm tin cho xã hội. Nhưng phát biểu cũng đồng thời nhấn mạnh phải có cơ chế bảo vệ cán bộ năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm vì lợi ích chung; phải phân biệt rõ ranh giới giữa vụ lợi và sai sót trong quá trình thử nghiệm, đổi mới. Chính ở điểm này, có thể thấy một tư duy quản trị rủi ro phát triển đang định hình: kỷ luật quyền lực và bảo vệ đổi mới không loại trừ nhau, mà phải song hành.

Một quốc gia không thể bứt tốc nếu bộ máy không dám làm. Nhưng cũng không thể đi xa nếu quyền lực không được kiểm soát. Ghép hai mệnh đề ấy lại, ta có thể thấy tinh thần rất sâu sắc của phát biểu bế mạc Hội nghị Trung ương 2: tăng trưởng hai con số không phải là câu chuyện riêng của kinh tế, mà là bài toán tổng hợp của thể chế, quản trị, năng lực thực thi và bản lĩnh quốc gia.

Kết lại, điều đáng chú ý nhất trong phát biểu bế mạc không chỉ là quyết tâm tăng trưởng hai con số. Điều đáng chú ý hơn là cách mục tiêu ấy được đặt vào một chỉnh thể mới: nền tảng chính trị vững hơn, mô hình tăng trưởng chất lượng hơn, bộ máy địa phương vận hành hiện đại hơn, quyền lực được kiểm soát tốt hơn và quốc gia có năng lực tự chủ mạnh hơn. Khi tư duy phát triển thay đổi ở

cấp độ đó, tăng trưởng 10% trở lên không còn là một khẩu hiệu. Nó trở thành một khả năng có thể được kiến tạo bằng cải cách, bằng hành động và bằng chất lượng của cả hệ thống.

Bài viết của TS. Nguyễn Sĩ Dũng trên chinhphu.vn